

BEHEERSPLAN
voor het beheers- en reservaatgebied
Harderwijk-Elburg
(1400 ha beheersgebied; 265 ha reservaatgebied)

Vastgesteld door Gedeputeerde Staten van Gelderland

juni 1992

Ingangsdatum: 1 juli 1992

INHOUDSOPGAVE

blz.

1.	INLEIDING	
1.1	Relatienota	1
1.2	Beheers- en reservaatgebieden	1
1.3	Bergboerenregeling	2
1.4	Het opstellen van een beheersplan	2
1.5	Beheersovereenkomsten	2
2.	BESCHRIJVING VAN HET BEHEERS- EN RESERVAATSGBIED	
2.1	Algemeen	3
2.2	Natuur en landschap	4
2.3	Landbouw	6
2.4	Ruimtelijk beleid	6
3.	BEGRENZING EN STATUS	10
4.	BEHEERSDOELSTELLINGEN EN BEHEERSPAKKETTEN	
4.1	Beheersdoelstellingen	13
4.2	Beheerspakketten	13
4.3	Ontheffingsmogelijkheden	18
4.4	Randvoorwaarden	18
5.	VERGOEDINGEN	
5.1	Grondsoort	19
5.2	Vergoeding voor pakket 1	19
5.3	Grondslagen voor de berekening van de overige vergoedingen	19
5.4	Vergoeding aan de verpachter	21
5.5	Bijzondere bepalingen	21

BIJLAGEN

Bijlage 1: vergoedingen (prijspeil 1992)

Bijlage 2: kaart van het beheers- en reservaatgebied

1. INLEIDING

1.1 Relatienota

In februari 1975 heeft de toenmalige regering aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal de 'Nota betreffende de relatie tussen landbouw en natuur- en landschapsbehoud', kortweg de Relatienota, aangeboden. Hierin zijn de ontwikkelingen in de landbouw en de ontwikkelingen ten aanzien van natuur en landschap beschreven. In de nota is geconstateerd dat de modernisering van de landbouw en de daarmee gepaard gaande wijzigingen in het grondgebruik op veel plaatsen hebben geleid tot een aantasting of bedreiging van natuur- en landschapswaarden. Om voor dit probleem een oplossing te bieden heeft de regering in de Relatienota een aantal maatregelen voorgesteld. Deze maatregelen zijn er op gericht in bepaalde gebieden een meer op natuur en landschap afgestemd grondgebruik te gaan voeren. Daartoe zijn en worden in Nederland gebieden als beheersgebied of als reservaatgebied aangewezen.

De uitvoering van het relatienotabeleid geschiedt op basis van de Regeling beheersovereenkomsten 1988 (RBO 1988).

1.2 Beheers- en reservaatgebieden

In beheersgebieden wordt er naar gestreefd de landbouw blijvend een bestaan te bieden, terwijl tegelijkertijd de bedrijfsvoering is gericht op doeleinden van natuur en landschap. Er is sprake van een actieve beheersprestatie. De ondernemers in de landbouw die hieraan meewerken ontvangen daarvoor een vergoeding wanneer zij met het Bureau Beheer Landbouwgronden (BBL), op basis van vrijwilligheid, een beheersovereenkomst sluiten.

In reservaatgebieden wordt er naar gestreefd om de betreffende grond op basis van vrijwilligheid te verwerven ten behoeve van een terreinbeherende natuurbeschermingsorganisatie. In de periode voorafgaande aan deze verwerving kunnen ondernemers, op dezelfde wijze als in beheersgebieden, op basis van vrijwilligheid een beheersovereenkomst sluiten.

Of een gebied als beheersgebied of als reservaatgebied wordt aangemerkt is afhankelijk van de kwetsbaarheid van de natuurwaarden en de inpasbaarheid van het gewenste beheer in de agrarische bedrijfsvoering. In samenhang daarmee speelt de verhouding in kosten tussen het beheer op basis van beheersovereenkomsten en het reservaatbeheer een rol.

In beheers- en reservaatgebieden worden de beheersverplichtingen en vergoedingen vastgelegd in de hiervoor genoemde beheersovereenkomst.

1.3 **Bergboerenregeling**

Naast de in paragraaf 1.2 beschreven beheersregeling wordt in Nederland de zogenaamde bergboerenregeling toegepast. De bergboerenregeling is de nationale uitwerking van de Richtlijn van de Raad van de Europese Gemeenschappen betreffende de landbouw in bergstreken en sommige probleemgebieden.

De regeling wordt toegepast in beheersgebieden, in reservaatgebieden (die niet op korte termijn zullen worden verworven) alsmede in bepaalde gebieden daarbuiten. In deze gebieden kunnen ondernemers een compenserende vergoeding ontvangen, indien zij met het BBL een overeenkomst sluiten, waarbij zij zich verplichten de natuurlijke handicaps in stand te houden. Het gaat hierbij om zogenaamd passief beheer (pakket 1).

1.4 **Het opstellen van een beheersplan**

De mogelijkheid voor ondernemers om in beheers- en reservaatgebieden beheersovereenkomsten te sluiten ontstaat nadat Gedeputeerde Staten (GS) voor het betreffende gebied een beheersplan hebben vastgesteld.

Het beheersplan, waarin de begrenzing van de gebieden is opgenomen, is opgesteld door de Provinciale Commissie Beheer Landbouwgronden (PCBL). In de PCBL hebben vertegenwoordigers van Landbouw- en Natuurbeschermingsorganisaties, Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM), Provinciale Overheid, Gemeenten en Waterschappen zitting, in beginsel onder voorzitterschap van een lid van GS. De directeur Landbouw, Natuur en Openluchtrecreatie (LNO) is secretaris van de PCBL.

Voordat een beheersplan door GS wordt vastgesteld vindt door de Commissie Beheer Landbouwgronden (CBL) een toetsing aan het relevant landelijk beleid plaats.

In de procedure voor het opstellen van een beheersplan is voorzien in de mogelijkheid voor de betrokkenen tot het kenbaar maken van hun mening.

1.5 **Beheersovereenkomsten**

Na vaststelling van het beheersplan kan een ondernemer voor (een deel van) zijn in het gebied gelegen cultuurgrond een beheersovereenkomst sluiten.

In de beheersovereenkomst leggen de ondernemer en het BBL de beheersverplichtingen en vergoedingen vast op grond van het beheersplan. Ten aanzien van de in de beheersovereenkomst op te nemen beheersverplichtingen, heeft de ondernemer een aantal keuzemogelijkheden, zoals in hoofdstuk 4 wordt aangegeven.

De beheersovereenkomst kan, indien de ondernemer dat wenst, na één jaar worden opgezegd (proefjaar). Wanneer de ondernemer daarvan geen gebruik maakt duurt de beheersovereenkomst tot het einde van de lopende beheersperiode, doch nooit korter dan vijf jaar, met inbegrip van het proefjaar. De beheersperiode duurt zes jaar. Daarna kan de beheersovereenkomst worden voortgezet.

2. BESCHRIJVING VAN HET BEHEERS- EN RESERVAATSGBIED

2.1 Algemeen

Het gebied Harderwijk-Elburg maakt deel uit van het Veluwerandgebied, dat de overgang vormt van de hooggelegen stuwwallen naar de randmeerkust. Het landschap is opgebouwd uit drie zones, die in verband staan met de ontstaans- en ontginningsgeschiedenis van dit gebied.

De ruimtelijke opbouw in de *zone met hogere zandgronden* is vooral binnen de landgoederen nog kleinschalig door de aanwezige houtwallen, singels en parkbossen. Er liggen echter ook enkele open essen. Het grondgebruik is grotendeels agrarisch.

In de *overgangszone* van de hogere zandgronden naar de lage, venige gronden komt plaatselijk nog een gaaf patroon van beplanting op kavelgrenzen voor. Deze beplanting accentueert het opstreckende karakter van de verkaveling. Ook liggen in deze zone enige dekzandruggen. De bebouwing is geconcentreerd op de hogere zandgronden en dekzandruggen. Hier is het grondgebruik het meest afwisselend: grasland, bouwland, bos en verblijfsrecreatie. Bovendien komen hier enkele landgoederen voor. In de richting van de randmeerkust gaat de bodem in deze zone over in vochtige zandgronden en veengronden met een zandig dek.

In de *kuststrook* is de landschappelijke opbouw open en grootschalig. De kuststrook bestaat uit veengronden, moerige gronden en voor een klein deel uit zeeklei. De cultuurgronden zijn in gebruik voor weidebouw, met uitzondering van enkele snijmaispercelen op de hogere zeekleigronden langs het Veluwemeer. De zone is vlak, heeft overwegend een strokenverkaveling en is nagenoeg boomloos en onbewoond. Langs de randmeerkust komen enkele terpboerderijen voor. Tenslotte moeten nog de strandwalgronden worden genoemd, die plaatselijk de kust vormen en in hoofdzaak bestaan uit grof grindrijk zand. In het recente verleden is een omvangrijke verblijfsrecreatie aan de randmeerkust tot ontwikkeling gekomen.

Ten aanzien van het grondwater is het gebied Harderwijk-Elburg te verdelen in een kwel- en infiltratiezone. De grondwaterstroming is loodrecht op de randmeerkust georiënteerd.

De verschillen tussen grondwaterstanden in zomer- en wintersituatie zijn met name in de kwelzone gering. Dit is een gevolg van de ligging van het gebied op de overgang van de Veluwe naar de randmeren. Hierdoor is een constante, grote aanvoer van grondwater uit het Veluwemassief aanwezig. Aan het grote verhang en de constante watertoevoer danken de beken hun snelstromend karakter, zelfs in droge perioden. Het gebied heeft overwegend een Gt II of II* met uitzondering van de kuststrook waar een Gt IV voorkomt.

De kwaliteit van het grondwater wordt bepaald door de herkomst. In de overgangszone is veelal sprake van kwelwater van lokale herkomst, dat door de korte verblijftijd in de bodem nog relatief zuur en kalkarm is. Dit water is vaak verontreinigd door uit- en afspoeling van meststoffen. In de richting van de kust neemt het aandeel diep grondwater toe. Dit water heeft een langere weg door de bodem afgelegd en is daardoor kalkrijker. Vanwege de hoge ouderdom en de natuurlijkheid van het inziggebied (het Veluwemassief) is het niet of nauwelijks beïnvloed door menselijke activiteiten.

Het afwateringsstelsel bestaat voor een belangrijk deel uit beken. Alle beken, behalve de Hierdensche Beek, ontspringen in het gebied zelf. De beken hebben vrijwel allemaal een zuidoost/noordwest gerichte loop en wateren af op het Veluwemeer. De beken hebben een redelijke waterkwaliteit. Dit is naast het stromingskarakter van levensbelang voor de beekfauna. De Kille Beek, de Bovenbeek en de Nodbeek bezitten de beste waterkwaliteit. Dit zijn typische kwelbeken, snelstromend en relatief diep. Deze beken liggen in de zone met de sterkste kwel. Daarentegen bestaat het stroomgebied van de Hierdensche Beek grotendeels uit inziggebied. De overige beken behoren min of meer tot het type laaglandbeek, met een klein verval en stromen door een vrij vlak, niet al te sterk aflopend terrein. De Hierdensche Beek behoort samen met de Vreebeek en Klarenbeek tot de minst schone beken in het gebied.

2.2 Natuur en landschap

Het overgrote deel van de cultuurgrond is als grasland in gebruik. Hiervan is een klein deel aan te duiden als halfnatuurlijk grasland. De betreffende percelen zijn geconcentreerd in onder andere de kuststrook op enkele strandwalresten in de omgeving van het natuurterrein Bloemkampen/ en tussen de Horster- en Middelbeek bij Doornspijk.

De halfnatuurlijke graslanden van de strandwalresten tellen veel soorten van droge graslandgemeenschappen (silverhaver- en buntgrasverbond) en gaan kustwaarts op korte afstand over in gemeenschappen van moerassige oevers.

Halfnatuurlijke graslanden van natte standplaatsen (dotterbloemgraslanden) komen voor op enkele venige percelen buiten de kuststrook, onder andere westelijk van Doornspijk. Daar is dit type het best ontwikkeld in stroken langs sloten en greppels.

Tenslotte dienen de graslanden van het Glanshaververbond te worden genoemd, die voorkomen op percelen op de klei- en zavelgronden in de kuststrook die uitsluitend worden gehooïd. Deze bloemrijke hooilanden bevatten echter weinig zeldzame soorten. Soorten als beemdtkroon en trilgras zijn door cultuurmaatregelen teruggedrongen op enkele perceelsranden, beektaluds en slootkanten.

Een klein deel van de percelen, met name rond de landgoederen Zwaluwenburg en Schouwenburg, is als bouwland in gebruik. Deze percelen hebben een grote potentiële betekenis voor de akkerflora en -fauna. Thans zijn deze percelen overwegend in gebruik voor de teelt van snijmaïs.

In het noordelijke deel van het gebied is de variatie aan watervegetaties in sloten het grootst. De botanische diversiteit en de structuurrijkdom zijn vooral groot in het veen- en klei-op-veengebied westelijk van Doornspijk. Enkele voorbeelden van minder algemene water- en moerasplanten zijn rossig fonteinkruid, waterdrieblad en padderus.

Over het geheel genomen zijn de sloot- en greppelkanten in het gebied zeer soortenrijk. Het veen- en klei-op-veengebied met diepe kwel bevat qua slootkant- en greppelvegetaties grote soortenaantallen en zeldzame soorten. De botanische waarde van deze begroeiing is in stand gebleven door isolatie (uitrastering) en een extensief maaibeheer. De sloot- en greppelkanten vormen zo uitwijkplaatsen voor grassen en kruiden die door een intensief agrarisch grondgebruik uit het huidige grasland zijn verdrongen. De grazige sloot- en greppelkanten bevatten veel soorten van halfnatuurlijke graslandgemeenschappen. Voorbeelden van deze soorten zijn moeraskartelblad, blauwe knoop en waterkruiskruid.

De kuststrook is een rijk weidevogelgebied. Naar landelijke normen zijn de dichtheden van de kievit redelijk en die van grutto en tureluur zelfs zeer goed te noemen (gemiddeld resp. 20, 18 en 12 paren per 100 ha). Gebieden met hoge dichtheden van weidevogels komen verspreid voor, hoewel delen bij Doornspijk-Elburg in absolute zin zeer hoog scoren. Nabij Lage Bijssel en Doornspijk bereikt met name de tureluur hoge dichtheden, terwijl in het Goor bij Elburg de grutto massaal voorkomt.

In de afgelopen tien jaren zijn de aantallen grutto en kempfaan gedaald, van de laatste zelfs zeer sterk. De achteruitgang van de grutto bedraagt 35%, van de kempfaan zelfs 80%. Die van tureluur en scholekster zijn ongeveer gelijk gebleven, terwijl de kievit in aantal is toegenomen.

De geschiktheid van het gebied voor weidevogels wordt vooral bepaald door het open en onbebouwde karakter van de kuststrook. Een tweede factor is de hoge grondwaterstanden tot in de vroege zomer. Hierdoor kunnen de vogels gemakkelijk met hun snavel in de bodem dringen om hun belangrijkste prooidieren te bemachtigen. Verder wordt de overlevingskans van weidevogels in hoge mate bepaald door het tijdstip waarop wordt ingeschaard of de eerste snede wordt gemaaid. Door vroeg maaien worden nesten vernietigd en kuikens gedood. Dit laatste geldt vooral voor de kuikens van grutto, tureluur en kempfaan, die door de oude vogels naar percelen met lang gras worden gebracht. De kievit brengt haar kuikens naar percelen met kort gras, zodat deze meer kans op overleving hebben. Op weidepercelen wordt een groot deel van de nesten vertrapt. Overigens bestaat de indruk dat in het gebied in het algemeen relatief laat wordt gemaaid dan wel ingeschaard.

Ten aanzien van de overige broedvogels van het weidegebied is vermeldenswaard dat plaatselijk nog voldoende afwisseling in de begroeiing aanwezig is voor patrijs en kwartel. Voorts komt in het gebied tussen Lage Bijssel en Doornspijk de steenuil in zeer hoge dichtheden voor. Deze soort vindt bij Lage Bijssel geschikte broedplaatsen in de vorm van rijen knotbomen.

Grauwe gors en gele kwikstaart zijn schaarse broedvogels in het gebied, die zich dankzij het plaatselijk extensieve graslandgebruik hebben kunnen handhaven. De grauwe gors bewoont enkele reliëfrijke delen van de kuststrook nabij de monding van de Hierdensche Beek; de gele kwikstaart komt voor in slotenrijke graslanden bij Doornspijk.

De graslanden op het oude land langs de Gelderse randmeerkust vormen in de wintermaanden een verblijfplaats voor groepen ganzen en zwanen, die in noordelijke streken hun broedplaatsen hebben. Deze dieren kiezen open grasland, waar rust heerst en voedsel en water is te vinden.

Binnen de kuststrook Harderwijk-Elburg zijn drie grote pleisterplaatsen aanwezig: Hoophuizen (mondingsgebied Hierdensche Beek), Lage Bijssel en Doornspijk. Het Veluwemeer tegenover het Goor wordt als slaapplaats benut. Het blijkt dat kol- en rietganzen vooral voorkomen op de meer noordoostelijk gelegen pleisterplaatsen, terwijl de brandgans het meest in het centrale deel van het gebied wordt gesignaleerd.

De pleisterplaats bij Doornspijk heeft ook duidelijke voorkeur van de kleine zwaan. Binnen deze pleisterplaats neemt het Goor een bijzondere positie in. In de vorm van brede sloten zijn hier geschikte drinkplaatsen aanwezig, terwijl op de lage oevers en drassige plekken in het grasland gefourageerd kan worden. In perioden met strenge vorst zijn ganzen en zwanen aangewezen op beken, die door de aanvoer van kwelwater

niet gemakkelijk dicht vriezen. Snelstromende beken bevinden zich vooral ter hoogte van Hierden/Hulshorst (pleisterplaats Hoophuizen).

2.3 Landbouw

De landbouw in het relatienotagebied Harderwijk-Elburg laat zich met de volgende kengetallen karakteriseren. (Bron: CBS-landbouw telling 1990, LEI-bewerking)

Aantal bedrijven met grond in het gebied	271
Aandeel bedrijven > 23 Nge*	47 %
Bedrijven > 23 Nge:	
- aandeel melkveebedrijven	71 %
- aandeel veehouderijbedrijven	27 %
- aandeel akkerbouwbedrijven	1 %
- aandeel tuinbouwbedrijven	-
- aandeel gemengde bedrijven	1 %

Onderstaande gegevens hebben betrekking op de melkveebedrijven met meer dan 23 Nge en minimaal $\frac{2}{3}$ van de Nge in de melkveehouderij.

Aantal melkveebedrijven	86
Gemiddelde bedrijfsomvang (Nge)	42
Gemiddelde bedrijfsgrootte (ha)	21
Gemiddelde veebezetting (gve/ha grasland en voedergewas)	2,6
Gemiddeld aantal melkkoeien per bedrijf	35
Aandeel grasland en voedergewassen in bedrijfsoppervlakte	99 %

Binnen deze bedrijvengroep is op 29% een ligboxenstal aanwezig. Op deze bedrijven worden gemiddeld 47 melkkoeien gehouden en is een relatief hoge jongveebezetting aanwezig van gemiddeld 93 stuks per 100 melkkoeien. De bedrijven met een ander staltype hebben gemiddeld 30 melkkoeien, terwijl ook de jongveebezetting enigszins lager is, namelijk gemiddeld 85 stuks per 100 melkkoeien.

2.4 Ruimtelijk beleid

In deze paragraaf wordt in kort bestek ingegaan op relevante regelgeving op rijks, provinciaal en gemeentelijk niveau ten aanzien van het relatienotagebied Harderwijk-Elburg.

---

* Nederlandse Grootte-eenheid

Deze eenheid is gebaseerd op het bruto standaardsaldo (bss) per dier en per gewas. Een bss is een gestandaardiseerd bedrag voor de totale opbrengsten minus toegerekende kosten per dier en gewas bij een doelmatige bedrijfsvoering en onder normale omstandigheden; 23 Nge is ongeveer vergelijkbaar met 80 sbe.

Rijk

Natuurbeleidsplan

Het Natuurbeleidsplan (NBP) bevat in onderlinge samenhang de doelstellingen en strategieën van het natuur- en landschapsbeleid van de rijksoverheid. Hoofddoel is duurzame instandhouding, herstel en ontwikkeling van natuurlijke en landschappelijke waarden.

Het natuurbeleid concentreert zich op een ruimtelijk stabiele en samenhangende ecologische hoofdstructuur. Hierin zijn te onderscheiden zogenaamde kerngebieden en natuurontwikkelingsgebieden. Tussen de verschillende onderdelen van deze ecologische hoofdstructuur zijn tevens te ontwikkelen of te versterken verbindingzones aangegeven.

Het gebied (95%) is met uitzondering van gronden in de omgeving van de landgoederen Zwaluwenburg en Schouwenburg als kerngebied aangegeven in het NBP. In het gebied tussen de kuststrook en de Veluwe (5%) is een te ontwikkelen en te versterken verbindingzone aangegeven. Dit om verspreidings- en trekmoogelijkheden van planten diersoorten te herstellen. De randmeren zijn aangegeven als kern- en natuurontwikkelingsgebied. Hier liggen volgens het NBP goede kansen voor het aanzienlijk verhogen van bestaande natuurwaarden.

Structuurschema natuur- en landschapsbehoud

In het Structuurschema natuur- en landschapsbehoud is het gebied Harderwijk-Elburg aangegeven als waardevol agrarisch cultuurlandschap, waarin zich een aantal belangrijke weidevogelgebieden en in biologisch en/of geomorfologisch opzicht waardevolle beekdalen bevinden. Het beleid in deze gebieden is gericht op instandhouding van ecologische, cultuurhistorische en landschappelijke kenmerken en waarden.

Vierde Nota over de Ruimtelijke Ordening-Extra

In de Vierde Nota over de Ruimtelijke Ordening-Extra is voor het grootste gedeelte van het gebied in de ruimtelijke hoofdstructuur de zogenaamde blauwe koers aangegeven. Dit betekent dat het beleid hier is gericht op een sterke, ruimtelijke en in delen ook economische integratie van verschillende functies, waarbij de specifieke regionale kwaliteiten richtinggevend zijn. De nadruk zal liggen op economisch interessante combinaties van agrarische produktie met bepaalde vormen van voornamelijk natuurbeheer (verbrede plattelandontwikkeling).

Landinrichting

In 1984 is een ruilverkaveling van het gebied Harderwijk-Elburg aangevraagd. Die aanvraag heeft betrekking op een gebied van ca. 5000 ha waarvan het relatienotagebied deel uitmaakt.

De Centrale Landinrichtings Commissie is in 1986 tot de conclusie gekomen dat, gelet op de andere niet-agrarische functies die het gebied op grond van rijks- en provinciaal beleid moet vervullen, herinrichting de aangewezen vorm van landinrichting voor dit gebied is.

De herinrichting Harderwijk-Elburg is in 1991 op het voorbereidingschema Landinrichting geplaatst.

Provincie

Streekplan

Voor het onderhavige gebied vigeert het streekplan Veluwe, dat in 1987 is vastgesteld. Hierin is voor het relatienotagebied, gelegen in het deelgebied Randmeerkust-Midden, een beleid geformuleerd dat gericht is op de ontwikkeling van het agrarisch gebruik met behoud van de hiermee verweven weidevogelfunctie, het behoud van de overgang van gesloten naar open landschap en behoud en ontwikkeling van de natuurwaarden in het randmeer en de oeverzone. Dit streekplanbeleid is uitgewerkt in onder meer de volgende elementen:

- de landschappelijke hoofdstructuur van de onderscheiden zones dient zoveel mogelijk te worden behouden. Dit houdt onder meer in dat in de kuststrook en in de open essen de landbouwkundige noodzaak tot het oprichten van bedrijfsgebouwen zorgvuldig wordt afgewogen tegen de mate van aantasting van de openheid;
- ten behoeve van het behoud en de verdere ontwikkeling van natuurwaarden dienen hoge grondwaterstanden te worden gehandhaafd waar zij essentieel zijn voor het natuurbehoud en zal verbetering van de waterkwaliteit worden nagestreefd;
- bevorderd zal worden dat in natuurwetenschappelijk waardevolle delen van het gebied het agrarisch gebruik mede wordt afgestemd op bescherming van natuurwaarden;
- nieuwvestiging van niet-grondgebonden agrarische bedrijven is uitgesloten. Een uitzondering kan worden gemaakt bij verplaatsing van bestaande bedrijven in de directe omgeving.

Waterhuishoudingsplan

In het Waterhuishoudingsplan heeft het water in het gebied Harderwijk-Elburg de functie 'water voor landbouw en kwelafhankelijke land- en waternatuur'. Dit betekent onder andere dat wijzigingen in de bestaande inrichting slechts plaats kunnen vinden in combinatie met maatregelen welke noodzakelijk zijn voor behoud en herstel van bijzondere natuur.

Gemeenten

Het beheers- en reservaatgebied ligt in de gemeenten Nunspeet en Elburg.

De gemeente Nunspeet heeft in april 1990 het bestemmingsplan buitengebied vastgesteld waarna in december 1990 goedkeuring door GS heeft plaatsgevonden. Tegen het bestemmingsplan zijn bij de Raad van State bezwaarschriften ingebracht. De Raad van State heeft hierover nog geen uitspraken gedaan.

De gronden in het relatienotagebied zijn grotendeels aangeduid als agrarisch gebied met landschaps- en natuurwaarden. Deze bestemming maakt onder andere akker-, weide- en tuinbouw mogelijk met instandhouding van aldaar voorkomende landschappelijke en natuurlijke waarden waaronder zijn begrepen landschapsecologische en biologische waarden. Uitbreiding van de agrarische bedrijfsgebouwen ten gunste van niet grondgebonden agrarische bedrijvigheid is niet toegestaan. Een klein deel is aangeduid als agrarisch gebied met landschapswaarden. Binnen deze bestemming is een aantal

gebieden aangewezen als bufferzone. Hier is, evenals in het gebied met de bestemming landschaps- en natuurwaarden, uitbreiding van bedrijfsgebouwen ten behoeve niet grondgebonden veehouderij uitgesloten.

De gronden in de kuststrook en in de overgangszone die gelegen zijn in de gemeente Elburg zijn voornamelijk aangeduid als agrarische gronden met hoge landschappelijke en natuurwetenschappelijke waarden. Enkele percelen direct gelegen aan de kust zijn bestemd als landschappelijk en natuurwetenschappelijk waardevol gebied met agrarisch gebruik.

De gronden rond de landgoederen Schouwenburg en Zwaluwenburg zijn voornamelijk bestemd als agrarisch gebied met hier en daar enkele delen met een zwaardere bestemming ten aanzien van natuur en landschap.

3. BEGRENZING EN STATUS

De cultuurgronden in Harderwijk-Elburg herbergen naast landbouwkundige waarden ook uiteenlopende natuurwaarden, die vragen om een (mede) daarop gericht grondgebruik.

De in hoofdstuk 2 omschreven natuurwaarden en het weergegeven beleid maken relatienotatoepassing in het gebied gewenst.

Bij de begrenzing van de relatienotagebieden is gestreefd naar de vorming van afgeronde, aaneengesloten oppervlakten van zowel beheers- als reservaatgebieden. Hierdoor kunnen enkele grotere reservaten worden gevormd op de daarvoor meest geschikte plaatsen, terwijl in een groot deel van het natte gebied de voortzetting van het landbouwkundig gebruik door beheersovereenkomsten kan worden ondersteund.

Voor de statusbepaling (beheers- of reservaatgebied) zijn de kwetsbaarheid van de natuurwetenschappelijke waarden en de daarmee samenhangende aspecten van beheer van belang. Daarnaast is rekening gehouden met de realiseringmogelijkheden van het gewenste beheer door afstemming van de agrarische bedrijfsvoering op het beheer en de continuïteit in dat beheer. De keus voor beheers- en reservaatgebied wordt mede bepaald door de verhouding in kosten tussen het beheer in het kader van een agrarische bedrijfsvoering op basis van beheersovereenkomsten en de kosten die gepaard gaan met reservaatvorming.

Hieronder wordt nader ingegaan op de begrenzing en de status van de afzonderlijke gebiedsdelen.

Rond Hoophuizen en in het Goor dient het beheer gericht te zijn op behoud van weidevogelpopulaties en wintergasten in het open gebied en daarnaast op behoud en ontwikkeling van botanische waarden van perceels- en slootranden. Deze percelen zijn aangeduid als beheersgebied.

De percelen rond het natuurterrein Bloemkampen hebben grote botanische waarde zowel in het perceel als in de perceelrand; deze percelen zijn aangeduid als reservaatgebied.

Daarnaast bieden de stroomgebieden van de Kille Beek en de Nodbeek mogelijkheden om zowel botanische- als weidevogeldoelstelling te realiseren. In het noordelijk deel van het stroomgebied van de Kille Beek wordt het accent gelegd op ontwikkeling van botanische waarden waarvoor reservaatvorming noodzakelijk is. Realisatie van de weidevogeldoelstelling in het gebied van de Nodbeek en in het zuidelijk deel van het stroomgebied van de Kille Beek kan geschieden door aangepast agrarische beheer. Het stroomgebied van de Nodbeek heeft potenties voor het ontwikkelen van botanische waarden hetgeen aanwijzing als reservaatgebied rechtvaardigd. Om bestuurlijke reden wordt voor dit gebied vooralsnog een minder vergaande doelstelling nagestreefd. Daarbij kan thans worden volstaan met de begrenzing als beheersgebied.

In de zone met strandwalresten langs het Veluwemeer is sprake van zeer kwetsbare natuurwaarden, waarvan het gewenste beheer niet inpasbaar wordt geacht in de gangbare bedrijfsvoering. Dit gebied is derhalve ook als reservaatgebied aangeduid. De actueel minder waardevolle delen van de oeverstrook zijn als beheersgebied aangegeven. Naast herstel en ontwikkeling van natuurwaarden in percelen en perceelsranden is hier ook een beheer gewenst ter bescherming van de aangrenzende rietlanden.

Voor de gronden in het venige, open gebied tussen de Oude Pol en Elburg en in het stroomgebied van de Varelse beek is de doelstelling gericht op het handhaven en ontwikkelen van populaties van weidevogels en wintergasten. Tevens kan hier het beheer mede worden gericht op verhoging van botanische waarden van sloten en sloot- en perceelsranden. Deze gebieden zijn daarom overwegend als beheersgebied aangeduid. Met name het stroomgebied van de Horster- en Gagelerbeek is daarnaast geschikt om ook een verdergaande botanische doelstelling te realiseren, namelijk ontwikkeling van natte, onbemeste graslanden. Het daarvoor noodzakelijke beheer is niet uitvoerbaar in het kader van een agrarische bedrijfsvoering. Om bestuurlijke reden wordt voor dit gebied vooralsnog een minder vergaande doelstelling nagestreefd. Daarbij kan thans worden volstaan met de begrenzing als beheersgebied.

In de overgangszone van het Centraal Veluws Natuurgebied naar de kuststrook zijn op plaatsen met sterke kwel van zowel diep als ondiep grondwater beheersgebieden aangegeven. Zowel via het ondiepe grondwater als door de aanwezige landschapselementen is hier een duidelijke relatie met de Veluwe aanwezig. In deze gebieden wordt via een aangepast agrarisch grondgebruik gestreefd naar behoud en ontwikkeling van botanische waarden zowel op percelen als in sloten, sloot- en perceelsranden en landschapselementen. Voor enkele percelen grenzend aan de landgoederen Zwaluwenburg en Schouwenburg wordt een botanisch beheer gewenst geacht. Daarnaast is botanisch akkerbeheer gewenst.

De relatienotawaardige gronden behorend bij de landgoederen Zwaluwenburg en Schouwenburg, die eigendom zijn van de Stichting Het Geldersch Landschap, zijn aangewezen als reservaatgebied.

Daarnaast bestaat het voornemen in beperkte mate gronden in te richten voor natuurontwikkeling in de zin van moeras- en bosaanleg en herstel van de strandwal. De verdere uitwerking daarvan, zoals een precieze begrenzing en een uitwerking van te nemen inrichtingsmaatregelen, kan nu nog niet worden gegeven. Te zijner tijd zal ten behoeve van natuurontwikkeling een begrenzingenplan worden opgesteld.

Voornoemde uitgangspunten en overwegingen hebben geleid tot de aanwijzing van 1400 ha beheersgebied en 265 ha reservaatgebied. De reservaatgebieden zullen na verwerving worden overgedragen aan een terreinbeherende natuurbeschermingsorganisatie, te weten de Stichting Het Geldersch Landschap (HGL), de Vereniging tot behoud van Natuurmonumenten in Nederland (VBNM) of het Staatsbosbeheer (SBB). De uiteindelijk verworven reservaatgronden zullen worden beheerd door de bovengenoemde organisaties. Enkele percelen zijn reeds in eigendom en beheer bij één van deze organisaties. Per 1 maart 1992 heeft de VBNM 12 ha in eigendom en beheer; hiervan is 5 ha gelegen in het beheersgebied. Het SBB heeft 109 ha in eigendom, hiervan is 94 ha in eigen beheer in het reservaatgebied en 12 ha in eigen beheer in het beheersgebied. Daarnaast is 3 ha verpacht in het reservaatgebied. De eigendommen van HGL, 18 ha, behoren bij de landgoederen Schouwenburg en Zwaluwenburg en zijn verpacht.

Voor begrenzing en ligging van het beheers- en reservaatgebied wordt verwezen naar bijlage 2.

Na de eerste beheersperiode zal er een evaluatie van het beheersplan plaatsvinden. Binnen landinrichtingsgebieden geschiedt dat in overleg met de landinrichtingscommissie. In dat kader zal worden gezien of en zo ja in welke mate uitbreiding van de reservaatgebieden realiseerbaar is.

4. BEHEERSDOELSTELLINGEN EN BEHEERSPAKKETTEN

4.1 Beheersdoelstellingen

Uit paragraaf 2.2 is af te leiden dat het in het kader van dit beheersplan na te streven beheer primair is gericht op het handhaven en ontwikkelen van de natuurwetenschappelijke en landschappelijke waarden.

Hiertoe zijn de volgende doelstellingen of combinaties daarvan geformuleerd.

- 1 handhaven van externe produktie-omstandigheden
(*passief beheer*);
- 2 handhaven en ontwikkelen van botanische waarden in perceelsranden van graslandpercelen
(*perceelsrandenbeheer*);
- 3 handhaven en ontwikkelen van botanische waarden
(*botanisch beheer*);
- 4 handhaven en ontwikkelen van botanische waarden op bouwlandpercelen
(*akkerbeheer*);
- 5 handhaven en ontwikkelen van weidevogelpopulaties
(*weidevogelbeheer*);
- 6 handhaven en ontwikkelen van weidevogelpopulaties en botanische waarden
(*weidevogel/botanisch beheer*);
- 7 handhaven en ontwikkelen van wintergastpopulaties
(*wintergastenbeheer*);
- 8 handhaven, herstellen en ontwikkelen van landschapselementen
(*landschapsonderhoud*)

4.2 Beheerspakketten

Om de beheersdoelstellingen te bereiken is een aantal beheerspakketten samengesteld. Elk beheerspakket bestaat uit een aantal beheersbepalingen. De ondernemer kan een keuze maken uit deze beheerspakketten.

Beheerspakket 1 is gericht op de handhaving van de natuurlijke handicaps (*passief beheer*), dit pakket kan afzonderlijk dan wel in combinatie met andere pakketten in het hele gebied worden overeengekomen. De bepalingen voor *passief beheer* maken deel uit van de pakketten 2 tot en met 26.

Beheerspakketten 2 t/m 7 zijn gericht op de handhaving en ontwikkeling van botanische waarden op graslandpercelen. Deze pakketten zijn van toepassing rond de Bloemkampen, op de strandwal en rond de landgoederen Zwaluwenburg, Schouwenburg en Klarenbeek. De pakketten 5, 6 en 7 zijn van toepassing op percelen die vanwege het feit dat ze van oudsher vanwege ligging en natuurlijke omstandigheden worden beweide. Beheerspakket 8 is gericht op de ontwikkeling van botanische waarden in de perceelsranden van graslandpercelen. Dit pakket kan afzonderlijk dan wel in combinatie met andere pakketten in het hele gebied worden overeengekomen.

Beheerspakketten 9, 10 en 11 zijn gericht op de handhaving en ontwikkeling van botanische waarden op akkers. Deze pakketten zijn van toepassing rond de landgoederen Zwaluwenburg, Schouwenburg en Klarenbeek en rond het natuurgebied de Bloemkampen en op de akkerbouwgeschikte percelen op de strandwal.

Beheerspakketten 12 t/m 18 zijn gericht op de handhaving en ontwikkeling van weidevogelpopulaties op graslandpercelen. Deze pakketten zijn in het hele gebied van toepassing met uitzondering van de gebieden rond de landgoederen Zwaluwenburg, Schouwenburg en Klarenbeek en in de stroomgebieden van de Kille Beek, de Nodbeek, de Horsterbeek, de Gagelerbeek en op de strandwal.

Beheerspakketten 19 t/m 25 zijn gericht op de handhaving en ontwikkeling van zowel botanische waarden als weidevogelpopulaties op graslandpercelen. Deze pakketten zijn alleen van toepassing in de stroomgebieden van de Kille Beek, de Nodbeek, de Horsterbeek, de Gagelerbeek en op de strandwal.

Beheerspakket 26 is gericht op handhaving en ontwikkeling van foerageermogelijkheden voor wintergasten op graslandpercelen. Dit pakket is in het hele gebied van toepassing met uitzondering van de gebieden rond de landgoederen Zwaluwenburg, Schouwenburg en Klarenbeek.

Beheerspakketten 27 en 28 hebben betrekking op het onderhoud van respectievelijk sloten en greppels en knotbomen e.d.. Deze pakketten zijn van toepassing rond de landgoederen Zwaluwenburg, Schouwenburg en Klarenbeek en in de stroomgebieden van de Kille Beek, de Nodbeek en de Varelsebeek.

Beheersbepalingen

	beheerspakket nummer RBO 1988	
1.	Geen werkzaamheden verrichten die wijzigingen tot gevolg hebben van de topografische kavel- en perceelsstructuur, het micro-reliëf, de bodemstructuur of het bodemprofiel.	●
2.	Geen werkzaamheden verrichten die wijzigingen tot gevolg hebben van de begreppeling of de detailontwatering of leiden tot verlaging van de grondwaterstand c.q. slootwaterpeilen.	●
3.	Geen werkzaamheden verrichten die wijzigingen tot gevolg hebben van de aanwezige landschapselementen, anders dan ten behoeve van het behoud van het element.	●
4.	Indien bij aanvraag van een overeenkomst particuliere bemaling plaatsvindt dient deze, zolang ze voortduurt, zodanig te geschieden dat in de winter en in het voorjaar (tot 1 juni) de drooglegging niet verder gaat dan de drooglegging van de niet onderbemalen gronden in het peilvak waartoe dat perceel behoort.	●
●	Bepaling van toepassing	

		botanisch beheer						1*	akkerbeheer		
beheerspakket		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
nummer RBO 1988		4	5	6	7	8	8a	9	10	11	12
5.	Percelen als grasland gebruiken, maaien of beweiden gevolgd door bossenmaaien, dient jaarlijks plaats te vinden	●	●	●	●	●	●	●	○	○	○
6.	Percelen als bouwland gebruiken	○	○	○	○	○	○	○	●	●	●
7.	Niet scheuren, niet frezen en niet herinzaaien	●	●	●	●	●	●	○	○	○	○
8.	Niet doorzaaien	●	●	●	●	●	●	○	○	○	○
9.	Geen zuiveringslib gebruiken	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
10.	Geen stuivende kalkmeststoffen gebruiken	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
11.	Geen dierlijk mest (behoudens ruige mest afkomstig van rundvee) gebruiken in de periode van 1 oktober tot 1 maart	●	○	○	○	○	○	○	○	○	○
12.	Geen dierlijke mest (behoudens ruige mest afkomstig van rundvee) gebruiken in de periode van 1 september tot 1 april	○	○	○	○	○	○	○	●	●	●
13.	Geen dierlijke mest (behoudens ruige mest afkomstig van rundvee) gebruiken	○	●	●	●	●	●	○	○	○	○
14.	Geen chemische bestrijdingsmiddelen gebruiken, met uitzondering van pleksgewijze bestrijding van akkerdistel, brandnetel en ridderzuring	●	●	●	●	●	●	○	○	○	○
15.	Geen chemische onkruidbestrijdingsmiddelen gebruiken in een strook van 3 meter vanuit de perceelsrand	○	○	○	○	○	○	○	●	●	○
16.	Geen chemische onkruidbestrijdingsmiddelen gebruiken	○	○	○	○	○	○	○	○	○	●
17.	Niet maaien en niet weiden in de periode van 1 april tot 15 juni	○	●	○	○	○	○	○	○	○	○
18.	Niet maaien en niet weiden in de periode van 1 april tot 30 juni	○	○	●	○	○	○	○	○	○	○
19.	Percelen niet met maïs betelen	○	○	○	○	○	○	○	●	●	●
20.	Tenminste éénmaal in de twee jaar een graangewas verbouwen, de teelt van vlinderbloemigen is éénmaal in de zes jaar toegestaan	○	○	○	○	○	○	○	●	○	○
21.	Een graangewas verbouwen, de teelt van vlinderbloemigen is éénmaal in de zes jaar toegestaan	○	○	○	○	○	○	○	○	●	●
22.	Niet maaien en geen gebruik van stikstofhoudende meststoffen in de periode van 1 oktober tot 15 juni, in deze periode is beweiding toegestaan met maximaal 5 runderen ouder dan 2 jaar of 10 runderen jonger dan 2 jaar of 15 stuks wolvee of 5 paarden per hectare	○	○	○	●	○	○	○	○	○	○
23.	Niet maaien en geen gebruik van stikstofhoudende meststoffen in de periode van 1 oktober tot 30 juni, in deze periode is beweiding toegestaan met maximaal 5 runderen ouder dan 2 jaar of 10 runderen jonger dan 2 jaar of 15 stuks wolvee of 5 paarden per hectare	○	○	○	○	●	○	○	○	○	○
24.	Niet maaien en geen gebruik van stikstofhoudende meststoffen in de periode van 1 oktober tot 15 juli, in deze periode is beweiding toegestaan met maximaal 5 runderen ouder dan 2 jaar of 10 runderen jonger dan 2 jaar of 15 stuks wolvee of 5 paarden per hectare	○	○	○	○	○	●	○	○	○	○
25.	Niet scheuren, frezen, herinzaaien, doorzaaien en bemesten, geen bagger opbrengen en geen chemische bestrijdingsmiddelen gebruiken met uitzondering van pleksgewijze bestrijding van akkerdistel, brandnetel en ridderzuring in een strook van 3, 5 of 10 meter vanuit de perceelsrand; indien een naastgelegen sloot wordt geschoond, dient de schoning plaats te vinden in de periode van 1 september tot 15 oktober	□	□	□	□	□	□	●	○	○	○

● bepaling van toepassing ○ bepaling niet van toepassing □ bepaling facultatief

1* perceelsrandenbeheer

		weidevogel beheer						weidevogel/botanisch beheer						1*		
beheerspakket		12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26
nummer RBO 1988		13	14	15	16	17	18	19	21	22	23	24	25	26	27	35
26.	Percelen als grasland gebruiken, maaien of beweiden gevolgd door bossenmaaien, dient jaarlijks plaats te vinden	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
27.	Niet scheuren, niet frezen en niet herinzaaien	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	○
28.	Niet doorzaaien	○	○	○	○	○	○	○	●	●	●	●	●	●	●	○
29.	Geen zuiveringslib gebruiken	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
30.	Geen stuivende kalkmeststoffen gebruiken	○	○	○	○	○	○	○	●	●	●	●	●	●	●	○
31.	Geen dierlijk mest (behoudens ruige mest afkomstig van rundvee) gebruiken in de periode van 1 oktober tot 1 maart	○	○	○	●	●	●	●	●	●	●	○	○	○	●	○
32.	Geen dierlijk mest gebruiken in de periode waarin maaien en weiden niet is toegestaan	○	●	●	●	●	●	●	○	●	●	○	○	○	●	○
33.	Geen dierlijke mest gebruiken; in de periode vanaf het einde van de rustperiode tot 1 april is het aanbrengen van ruige mest afkomstig van rundvee toegestaan	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	●	●	●	○	○
34.	Het aanbrengen van minimaal 10 en maximaal 20 ton ruige mest, afkomstig van rundvee, per hectare in de periode van 1 augustus tot 1 april	○	○	○	□	□	□	○	○	○	○	□	□	□	○	○
35.	Geen chemische bestrijdingsmiddelen gebruiken, met uitzondering van pleksgewijze bestrijding van akkerdistel, brandnetel en ridderzuring	○	○	○	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	○
36.	Geen chemische bestrijdingsmiddelen gebruiken in de periode waarin maaien en weiden niet is toegestaan	○	●	●	●	●	●	○	●	●	●	●	●	●	●	○
37.	Niet rollen en niet slepen van 1 april tot 1 juni of zoveel later als het tijdstip valt waarop beweiding of maaien heeft plaatsgevonden	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	○
38.	Niet maaien en niet weiden in de periode van 1 april tot 1 juni	○	●	○	○	○	○	○	○	○	●	○	○	○	○	○
39.	Niet maaien en niet weiden in de periode van 1 april tot 8 juni	○	○	●	○	○	○	○	○	○	●	○	○	○	○	○
40.	Niet maaien en niet weiden in de periode van 1 april tot 15 juni	○	○	○	●	○	○	○	○	○	○	●	○	○	○	○
41.	Niet maaien en niet weiden in de periode van 1 april tot 22 juni	○	○	○	○	●	○	○	○	○	○	○	●	○	○	○
42.	Niet maaien en niet weiden in de periode van 1 april tot 30 juni	○	○	○	○	○	●	○	○	○	○	○	○	●	○	○
43.	Niet maaien en niet weiden in de periode van 30 april tot 30 juni beweiding met schapen is bovendien niet toegestaan in de periode van 15 april tot 30 april	○	○	○	○	○	○	●	○	○	○	○	○	○	●	○
44.	Niet scheuren, frezen, herinzaaien, doorzaaien en bemesten, geen bagger opbrengen en geen chemische bestrijdingsmiddelen gebruiken met uitzondering van pleksgewijze bestrijding van akkerdistel, brandnetel en ridderzuring in een strook van 3, 5 of 10 meter vanuit de perceelsrand; indien een naastgelegen sloot wordt geschoond, dient de schoning plaats te vinden in de periode van 1 september tot 15 oktober	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□
45.	In de periode van 1 november tot 1 maart geen landbouwkundige werkzaamheden uitvoeren, niet beweiden en geen chemische bestrijdingsmiddelen gebruiken	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	●

● bepaling van toepassing   ○ bepaling niet van toepassing   □ bepaling facultatief

1* wintergastenbeheer

Onderhoud landschapselementen

Beheerspakket	27	28
nummers RBO 1988	37	39

Bepalingen voor jaarlijks onderhoud

J1.	Geen werkzaamheden verrichten die wijzigingen tot gevolg hebben van de aanwezige landschapselementen anders dan ten behoeve van het behoud van het element	●	●
J2.	Het zorgdragen dat op minimaal 1 m van het element een verkeerende afrastering aanwezig is	□	□*
J3.	Geen chemische bestrijdingsmiddelen en meststoffen inbrengen en niet branden in of in de omgeving van het element	●	●
J4.	Het schonen van sloten en greppels in de periode van 1 september tot 15 oktober	●	○

Bepalingen voor periodiek onderhoud

P1.	Het uitdiepen van sloten, greppels en beken in de periode van 1 september tot 15 oktober	●	○
P2.	Het afzetten van de houtige beplanting van het element in de periode van 1 november tot 1 maart; het afkomende takhout dient te worden afgevoerd c.q. verbrand (niet in of in de nabijheid van het element; per 100 m worden een nader te bepalen aantal van een soort als overstaanders gehandhaafd)	○	●

Bepalingen voor achterstallig onderhoud

A1.	Het afvoeren van in de omgeving van of in het element gestort afval	●	●
A2.	Het inplanten van open plaatsen in het element met boom- en struiksoorten die kenmerkend zijn voor de structuur, het karakter en de soortensamenstelling van het element en de streek.	○	●
A3.	Het opruimen van exoten, onder andere Amerikaanse vogelkers, Amerikaanse eik en acacia.	○	●
A4.	Het afzetten van (overjarige) houtige beplantingen in de periode van 1 november tot 1 maart; verder als P2.	○	●

Pakket 27: onderhoud sloten en greppels

Pakket 28: onderhoud houtsingels en knotbomen

● : bepaling van toepassing

□ : bepaling facultatief

○ : bepaling niet van toepassing

*uitsluitend facultatief voor knotbomen

4.3 Ontheffingsmogelijkheden

De directeur LNO kan namens het BBL ontheffing verlenen van de in de beheersovereenkomst opgenomen verplichtingen. Als regel geldt dat alleen ontheffing zal worden verleend indien de bedrijfsvoering ernstig gevaar loopt en de natuurbeschermingsbelangen niet ernstig worden geschaad. Aan de ontheffing kunnen voorwaarden worden verbonden.

Een verzoek tot ontheffing dient schriftelijk te worden ingediend bij de **directeur LNO, Postbus 9079, 6800 ED Arnhem.**

De directeur LNO dient binnen 15 dagen na verzending van een verzoek tot ontheffing zijn beslissing aangaande dat verzoek aan de ondernemer kenbaar te maken.

4.4 Randvoorwaarden

De in de beheersovereenkomst opgenomen verplichtingen gelden niet indien zij in strijd zijn met een publiekrechtelijke regeling en - voor zover deze regeling de mogelijkheid van ontheffingen en vrijstellingen kent - de ondernemer op een daartoe ingediend verzoek geen ontheffing of vrijstelling heeft verkregen.

Indien de ondernemer één jaar na het sluiten van de beheersovereenkomst deze wenst te beëindigen, dient hij dit ten minste 30 dagen voor het verstrijken van het betreffende jaar schriftelijk aan het BBL kenbaar te maken.

Indien er sprake is van verpacht land dient de beheersovereenkomst mede te worden ondertekend door de verpachter(s). Deze voorwaarde geldt niet indien de beheersovereenkomst alleen pakket 1 en/of landschapsonderhoud bevat.

In reservaatgebieden kunnen op gronden die eigendom zijn van een publiekrechtelijk lichaam of een particuliere terreinbeherende natuurbeschermingsorganisatie geen beheersovereenkomsten worden gesloten, tenzij het ononderbroken gebruik door derden betreft, daterend van vóór 1 december 1977.

Indien er sprake is van een herziening van het beheersplan aan het einde van de beheersperiode, dient de ondernemer uiterlijk één maand voor het aflopen van de beheersperiode zijn beslissing inzake beëindiging, voortzetting volgens het oude beheersplan (maximaal nog één beheersperiode) of overschakeling op een beheersovereenkomst op basis van het herziene beheersplan, aan het BBL mede te delen.

5. VERGOEDINGEN

5.1 Grondsoort

De hoogte van de grondslagen voor de berekening van de vergoeding is afhankelijk van de grondsoort in het beheers- en reservaatgebied. Overeenkomstig de RBO 1988 wordt onderscheid gemaakt tussen veen-, klei- en zandgebieden. Het beheers- en reservaatgebied wordt gerekend tot de zandgebieden.

5.2 Vergoeding voor pakket 1

De vergoeding voor pakket 1 (passief beheer) bedraagt maximaal f 180 per ha per jaar. De vergoeding wordt alleen verstrekt indien de beheersovereenkomst betrekking heeft op grasland of groenvoedergewassen. De hoogte van de vergoeding wordt, naast bovengenoemde maximering, bepaald door de veebezetting op het individuele bedrijf ten tijde van de aanvraag van de beheersovereenkomst.

5.3 Grondslagen voor de berekening van de overige vergoedingen

Perceelsbeheer

De vergoedingen voor de pakketten 2 tot en met 7 en 9 tot en met 26 worden, onafhankelijk van de vergoeding voor pakket 1, berekend op basis van de volgende grondslagen:

- opbrengstderving, uitgedrukt in kVEM per ha;
- toename van arbeidsaanspraken, uitgedrukt in uren per ha;
- verschil in exploitatie-aanspraken, uitgedrukt in guldens per ha.

Voor de verschillende pakketten zijn de grondslagen als volgt:

pakket (nummer)	opbrengstderving (kVEM/ha)	arbeidstoename (uren/ha)	exploitatie-aanspraken (gld/ha)
2	266	1	85
3	1656	1	287
4	2259	1	231
5	1302	1	305
6	1741	1	249
7	2367	1	194
9	0	0	420
10	0	0	920
11	0	0	1340
12	199	0	-15
13	999	0	-3
14	1326	0	-23
15	1656	1	95

pakket (nummer)	opbrengstderving (kVEM/ha)	arbeidstoename (uren/ha)	exploitatie-aanspraken (gld/ha)
16	1909	1	87
17	2259	1	76
18	2179	1	3
19	398	1	85
20	1198	1	97
21	1525	1	77
22	1789	1	287
23	2042	1	261
24	2391	1	231
25	2312	1	-27
26	0	0	145

De vergoeding voor het aanbrengen van minimaal 10 en maximaal 20 ton ruige mest per ha in de periode van 1 augustus tot 1 april bedraagt f 131 per ha.

De vergoedingen kunnen worden berekend na vermenigvuldiging van de opbrengstderving en arbeidstoename met de prijs per kVEM respectievelijk per arbeidsuur, zoals die jaarlijks op advies van de CBL door de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij worden vastgesteld. De vergoedingen voor 1992 zijn opgenomen in bijlage 1.

Perceelsrandenbeheer/landschapsonderhoud

Voor het perceelsrandenbeheer en/of landschapsonderhoud is alleen de grondslag exploitatie-aanspraken van toepassing. De vergoeding is aanvullend op de vergoeding voor het perceelsbeheer. De hoogte van deze grondslag is als volgt:

pakket/bepaling (nummer)	exploitatie-aanspraken (gld)
Perceelsrandenbeheer	
- grasland	
* pakket 8 afzonderlijk dan wel in combinatie met pakketten 27 en 28	
<i>onbegroeid (langs sloot e.d.)</i>	0,13 /m ²
<i>begroeid (langs bosrand e.d.)</i>	0,07 /m ²
* pakket 8 in combinatie met pakketten 2 t/m 7 en 12 t/m 26	
<i>onbegroeid</i>	0,09 /m ²
<i>begroeid</i>	0,05 /m ²
- bouwland	
* pakket 9 en 10	
<i>onbegroeid</i>	0,06 /m ²
<i>begroeid</i>	0,03 /m ²

pakket/bepaling (nummer)		exploitatie-aanspraken (gld)
Onderhoud van landschapselementen (pakketten 27 en 28)		
J1	handhaven element	-
J2	plaatsen en/of onderhoud raster	0,78 /m ¹
J3	geen chemische bestrijdingsmiddelen	-
J4	sloten en greppels schonen	0,45 /m ¹
P1	uitdiepen sloten en greppels	0,50 /m ¹
P2	afzetten houtsingels	80,- /are
	afzetten knotboom	19,- /boom
A1	afvoeren afval	25,- /m ³
A2	inplanten open plaatsen:	
	kleine aantallen	6,70 /boom
	grote aantallen	3,75 /boom
A3	opruimen exoten	volgens begroting
A4	afzetten houtige beplanting	volgens begroting

5.4 Vergoeding aan de verpachter

Aan de verpachter(s) die de overeenkomst mede-ondertekent(-ondertekenen) wordt een verpachtersvergoeding verstrekt van in totaal f 25 per ha per jaar.

Deze vergoeding wordt niet verstrekt indien de verpachter een publiekrechtelijk lichaam of een particuliere terreinbeherende natuurbeschermingsorganisatie is.

De verpachtersvergoeding wordt in mindering gebracht op de vergoeding aan de pachter.

5.5 Bijzondere bepalingen

Indien en voor zover regelingen in het kader van de Meststoffenwet of de Wet bodembescherming in de toekomst het gebruik van meststoffen beperken, worden zo nodig de grondslagen voor de berekening van de vergoedingen die betrekking hebben op een beperking in het gebruik van meststoffen, aangepast op het onderdeel exploitatie-aanspraken. In dat geval kan bijvoorbeeld worden gedacht aan wijziging van de afzetkosten en wijziging van de wettelijke regeling ten aanzien van de uitrijperioden.

VERGOEDINGEN
(prijspeil 1992)

PERCEELSBEHEER

Pakket	Beheersvergoeding* (gld/ha/jaar)	Beheersvergoeding* inclusief maximale vergoeding pakket 1 (gld/ha/jaar)
1 passief beheer	0	180
botanisch beheer grasland		
2 licht	220	400
3 15 juni	980	1160
4 30 juni	1160	1340
5 15 juni/beperkte beweiding	860	1040
6 30 juni/beperkte beweiding	980	1160
7 15 juli/beperkte beweiding	1170	1350
akkerbeheer		
9 licht	420	nvt
10 middelzwaar	920	nvt
11 zwaar	1340	nvt
weidevogel beheer		
12 licht	60	240
13 1 juni	400	580
14 8 juni	510	690
15 15 juni	790	970
16 22 juni	880	1060
17 30 juni	1010	1190
18 30 juni voorbeweiding	900	1080
weidevogel/botanisch beheer		
19 licht	270	450
20 1 juni	610	790
21 8 juni	720	900
22 15 juni	1030	1210
23 22 juni	1110	1290
24 30 juni	1220	1400
25 30 juni/voorbeweiding	930	1110
26 wintergastenbeheer	150	330

* bedragen afgerond op f 10,--

De vergoeding voor het aanbrengen van minimaal 10 en maximaal 20 ton ruige mest per hectare in de periode van 1 augustus tot 1 april bedraagt f 130,- per hectare per jaar.

PERCEELSRANDENBEHEER

pakket/bepaling (nummer)	exploitatie-aanspraken (gld)
- grasland	
* pakket 8 afzonderlijk dan wel in combinatie met pakketten 27 en 28	
<i>onbegroeid (langs sloot e.d.)</i>	0,13 /m ²
<i>begroeid (langs bosrand e.d.)</i>	0,07 /m ²
* pakket 8 in combinatie met pakketten 2 t/m 7 en 12 t/m 26	
<i>onbegroeid</i>	0,09 /m ²
<i>begroeid</i>	0,05 /m ²
- bouwland	
* pakket 9 en 10	
<i>onbegroeid</i>	0,06 /m ²
<i>begroeid</i>	0,03 /m ²

ONDERHOUD VAN LANDSCHAPSELEMENTEN (pakketten 27 en 28)

pakket/bepaling (nummer)	exploitatie-aanspraken (gld)
J1 handhaven element	-
J2 plaatsen en/of onderhoud raster	0,78 /m ¹
J3 geen chemische bestrijdingsmiddelen	-
J4 sloten en greppels schonen	0,45 /m ¹
P1 uitdiepen sloten en greppels	0,50 /m ¹
P2 afzetten houtsingels	80,- /are
afzetten knotboom	19,- /boom
A1 afvoeren afval	25,- /m ³
A2 inplanten open plaatsen	6,70 /boom
	kleine aantallen
	grote aantallen
A3 opruimen exoten	volgens begroting
A4 afzetten houtige beplanting	volgens begroting

